

jočega dela. Govoreč o prevodu, bi lahko ugovarjal zoper nepotrebne jugo-slovenizme, kakršen je na primer «drsalice prikopčati»; lahko bi morda naštel nekaj netočnosti v podrobnosti, ki se jim v tolikšnem delu skoro ni izogniti. Toda to bi bilo spričo opravljenega in dobro opravljenega dela malenkostno. Roman je preveden tako, da bo prešel v našo duhovno glavnicu in v naše življenje.

Josip Vidmar.

Jan Cankar, Bortolo i ego pravo. Roman. Prevod L. A. Šeremetjeva. Gosudarstvennoe izdateljstvo Moskva—Leningrad 1927. 104. str.

Prvi dokument duhovne zveze med slovensko kulturo in sovjetsko Rusijo! Kitajski zid, ki stoji že celo desetletje med našim in njihovim snovanjem in delom, je prebit; to, kar prihaja od nas v njihova kulturna središča, pa je še vedno neznatna trohica, majčkена drobtinica v velikem skladišču. Njo utegne opaziti le pozorno in večje oko kakšnega našega prijatelja, ki nas pozna kdo ve kako in odkod; morda izza vojnih let, morda zgolj iz knjig. Tak novi prijatelj slovenskega slovstva je nam neznani g. N. Bahtin v Leningradu.

Italijanski, francoski in nemški prevod Cankarjevega «Hlapca Jerneja in njegove pravice» so se pojavili po zavestnem, skoro propagandnem prizadevanju naših ljudi. Ruski prevod je vzniknil nezavisno od našega vpliva, a vzlic temu ne po golem naključju: je eden izmed neštetihi dokumentov, ki jih zbira sovjetska Rusija po vsem svetu, da govore za njeno tezo v svetovni diskusiji o socialni bodočnosti človeštva. Lahko je mogoče, da je takisto delo prijatelja, ki ga še ne poznamo, prevod človeka, ki mu je ugajala preprosta, a visoka Cankarjeva beseda o socialni pravici. A verjetneje se nam zdi, da je ta prevod, ki ga je izdala Državna založba, rezultat smotrenega iskanja socialno in človečansko prežetih umotvorov.

Predgovor knjigi je spisal L. A. Š. Lelj. Podatki očitno niso zajeti iz prvih virov, niti niso plod samostojnega proučavanja Cankarjevih spisov in slovenske literature. Pisec pravi, da je Cankar «največji slovenski pesnik in pisatelj» in pravilno presoja vpliv bede za mladostnih let na njegovo ideološko opredelitev in umetniško tvorbo. Če piše, da so ga obdajali «pomeščiki i buržuja», je to nekoliko preohlapna nalika; njegov uporniški duh ni dobival netiva zgolj v razrednih nasprotjih. Pisec pripoveduje, da je dejanje škofa Jegliča tako užalilo že brez tega zreolucioniranega Cankarja, da je obesil studije na klin in se potikal kot navaden vagabund («obyknovennyj brodjag») iz kraja v kraj, od vasi do vasi, prenočujoč, kjerkoli se je dalo. To potikanje mu je nudilo priliko, da se neposredno poglobi v dušo ljudskih množic; tako je zasnoval tudi «Hlapca Jerneja», ki mu je princsel «nebyvaluju slavu i gromkoju izvestnost». Vzlic svoji bedi pa ni maral sodelovati pri buržoaskih listih, ki so ga vabili v svoj krog. Prikazujoč ga kot socialnega revolucionarja in ljudskega tribuna, omenja pisec predgovora Cankarjevo «rdečo ovratnico», zbog katere ga je napadala buržoazija skupaj «s pomeščiki», videč v nji revolucijski simbol. Zbog tega (ne, ker je bil pisatelj majhnega naroda!) mu je bilo težko živeti od literature, zlasti, ker so bili «tiskani spisi podvrženi brezobzirni cenzuri». V vojnem času ga je dala avstrijska vlada zapreti v koncentracijsko taborišče na Štajerskem, kjer je umrl v hudem siromaštvu od gladu leta 1918.

Takšna je «Wahrheit und Dichtung» Cankarjevega življenja v sovjetsko-ruski luči. Ne čudimo se ne tendenci niti napačnim podatkom, ki so spričo kulturne izolacije Sovjetske zveze umljivi; citiramo zaradi kurioznosti, hvalježni piscu za sicer prikupno besedo o slovenskem pisatelju.

Prevajalec L. A. Šeremetjev je Slovencem novo ime; vsiljuje se vprašanje, ali je prevajal po izvirniku ali ne. Ime «Bortolo» nima ruske oblike in bi kazalo na italijanski prevod, dočim bi češki «Jan», ki je nadomestil slovenskega in ruskega Ivana, dal slutiti, da mu je bil pri roki češki prevod. Slovenski citat na notranji strani naslovnega lista je pokvarjen: «Iwan Cankar. Hlapic Jernij in nyjegova pravja». Češkega prevoda žal nimam pri roki; primerjal sem ruski prevod s francoskim in italijanskim, ki pa bržčas prevajalcu nista bila znana, ker se njegovo delo po frazeologiji tesneje naslanja na izvirnik nego na katerega teh prevodov.

L. A. Šeremetjev ni dal ruskemu «Hlapcu Jerneju» preproste, a trdne in kompaktne dikcije izvirnika, zato je Cankarjev slog, ki dosega zlasti v «Hlapcu Jerneju» vzlic vsej svoji enostavnosti eleganco literarnega jezika in kleno jasnost ljudske govornice, v tem prevodu precej zabrisan. Vrhu tega je prevajalec tu in tam izpustil kak stavek in prelil napačno marsikako frazo ali besedo, tako da je Cankarjeva misel poprijela ponekod drugo obliko. Tako je na primer — da omenim zgolj napake v prvem poglavju — na strani 12. samovoljno dostavil «Vse molčali», stavek, ki ga ni v izvirniku, prevel «veselo» z «laskovo», izpustil Jernejevo vprašanje «No, kaj?» in dal stavku «in nič krivice ni v vaših besedah» drug smisel: «kot da ne bi bilo nič krivice v vaših besedah». Take in podobne napake so tudi v mnogih naslednjih poglavjih, vendar pa niso posejane pregosto; nikjer ni nobene, ki bi grobo žalila izvirnik. Čitatelj, ki ne pozna Cankarja v originila ali v tako srečnem prevodu kot je francoski, ni nimalo prikrajšan za celoten užitek, ki ga nudi ruski prevod. Zlasti užitek v drugem, starem zmislu te besede: koristnost. Prevajalec je storil dobro delo, da je z očitno ljubeznijo porusil to najglobljo socialno izpoved zatiranega slovenskega naroda.

H koncu bodi omenjeno še to, da je knjiga izšla v dostojni opremi, na dobrem papirju, v 5000 izvodih.

B. Borko.

Aleksander Blok: Dvanajst. Prevedel Mile Klopčič. Opremil Miha Maleš. Založila «Proletarska knjižnica» v Ljubljani 1928. Strani 32.

Pesnitev ruske revolucije imenujejo teh dvanajst pesmi, združenih v eno celoto. Pravilno, a ne točno. Pojem revolucija ima velik obseg. Miselnost, agitacija, politika, vojaška ali vsaj oborožena podjetja itd., itd. Vsega tega se Blokova pesnitev skoraj niti ne dotakne. Zato tudi ni velike ruske revolucije velika podoba, kot jo bo morda nekoč še ustvaril umetnik širokih možnosti, marveč je le skrajno zgoščen vtis neke revolucijske plasti, ki je sicer najbolj vidna in prav radi tega v svoji notranjosti morda najteže dostopna. To je revolucionarna ulica, množica in njeno razpoloženje. Razumljivo je, da se je prav ta skriti in problematični del revolucionarnega duha najbolj dojmil tenkočutne in v odtenke zaljubljene duše dekadenta Bloka. Pesnitev «Dvanajst» je spis o duhu in razpoloženju revolucionarne množice.

Da je Blok izbral prav to plast revolucije, ni povzročil samo njegov zmisel za vse subtilno, marveč tudi njegovo razmišljanje o pomenu in vrednosti revolucije. Človeški pojav gre soditi ali po njegovem najvišjem ali najnižjem izrazu. Blok je sodil revolucijo po najnižjem: po razpoloženju ulice. To razpoloženje je krvavo, grozno, polno človeške slabosti in osebnega, plitvo in grobo in vendar je polno stvariteljske mrzlice in navzlic vsemu osebnemu instinktivno zbrano v smoter, kamor vodi usoda ali «narava stvari». Zato mora biti in je dobro, več, sveto. In če je sveta v najnižjem sloju, je sveta vsa revolucija.